

pieczęć szkoły

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2024/2025**

JĘZYK POLSKI

KURATORIUM
OŚWIATY
W KATOWICACH

wom
CZĘSTOCHOWA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 17 stron (zadania 1–22).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem z **niebieskim** tuszem. Nie używaj korektora.
5. Rozwiązując zadania zamknięte, postępuj według instrukcji. Wpisz odpowiedni symbol literowy, wykreśl niepoprawne sformułowania lub zaznacz odpowiedzi znakiem „x” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗, następnie wpisz poprawną odpowiedź lub ją zaznacz znakiem „x”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNI

--	--	--

.....
.....
*Imię i nazwisko ucznia
(wypełnia szkolna komisja
konkursowa)*

Stopień drugi

**Czas pracy:
120 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Numer zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Suma
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	1	2	1	1	2	2	2	3	3	2	3	2	2	2	2	2	3	2	3	18	60
Liczba punktów ustalona przez szkolną komisję konkursową																							
Liczba punktów ustalona po weryfikacji przez wojewódzką komisję weryfikacyjną																							

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący szkolnej komisji konkursowej –
2. Członek szkolnej komisji konkursowej sprawdzający pracę –
3. Członkowie wojewódzkiej komisji weryfikującej pracę –

Zadania od 1. do 3. dotyczą tekstu Natalii Walenty *Niech żyją trudności.*

Natalia Walenty

Niech żyją trudności!

Windy, kalkulatory, wyszukiwarki internetowe – w ułatwianiu sobie życia dochodzimy do perfekcji. A szkoda, ponieważ trudności, które z zapalem eliminujemy z życia, bywają bardzo praktyczne.

Często widzę, jak rodzice starają się usunąć swoim dzieciom wszelkie trudności z drogi, myśląc, że to ułatwi im życie i zapewni szczęście. Jednak czy na pewno? Okazuje się, że trudności są sprawdzianem motywacji, a często motorem dalszego działania. No i oczywiście w potrzebie mamy większe szanse na stworzenie wynalazku.

Wyzwania i trudności towarzyszą nam od urodzenia. Brytyjski psychoterapeuta Adam Philips podkreśla, że w pierwszych dniach życia dziecka w jego świadomości nie istnieje matka, lecz jedynie poczucie jej braku. Pierwsze życiowe trudności pojawiają się więc bardzo wcześnie - proces poznawania matki odbywa się poprzez przeszkody w kontakcie z nią.

Trudności przydają się też w późniejszym życiu. Philips [...] twierdzi, że jedynym sposobem na określenie, czego w życiu chcemy, jest zdanie sobie sprawy ze stojących przed nami przeszkód. To one według niego ujawniają nasze życiowe cele.

„Stawianie czoła trudnościom nas rozwija. Ich pokonanie sprawia, że uczymy się na błędach i więcej rozumiemy. Jeżeli człowiek poradzi sobie w jakiejś trudnej sytuacji, to odkrywa coś na swój temat i często wzmacnia poczucie własnej wartości, co sprawia, że mamy więcej siły do dalszego działania” - komentuje dr Huflejt - Łukasik. [...]

Znane chińskie przysłowie mówi, że gdziekolwiek człowiek spojrzy, coś stoi mu na drodze. Nasi przodkowie nie mieli wyboru - jeśli chcieli wejść gdzieś wysoko, musieli się tam wspiąć, a w najlepszym przypadku wejść po schodach, liczyli za pomocą kartki i ołówka, komunikowali się listownie.

Dziś żyjemy w świecie znikających trudności i przeszkód. Nawiązanie z kimś kontaktu jest kwestią naciśnięcia jednego przycisku, przy sobie mamy GPS-y, słowniki, encyklopedie. „Nosimy w sobie wielkie pokłady energii, fizycznej wytrzymałości, ale cywilizacja powoduje, że mało z nich skorzystamy” - komentuje dr Huflejt - Łukasik.

Co więcej, często staramy się eliminować przeszkody, których zniknięcie wcale nie poprawia naszej życiowej sytuacji. [...]

Nie bójmy się więc trudności, bo ich pokonywanie przynosi wiele pozytywnych efektów.

Natalia Walenty, *Niech żyją trudności*, [online], „Focus.pl”, [dostęp 15 listopada 2015 r.]

Zadanie 1. (0-1 p.)

Na podstawie tekstu Natalii Walenty dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Z tekstu wynika, że

- A. nie warto pokonywać trudności.
- B. przeszkody życiowe rozwijają człowieka.
- C. ludzie powinni stronić od wszelkich wyzwań.
- D. unikanie trudności czyni człowieka szczęśliwym.

Zadanie 2. (0-1 p.)

Z trzech ostatnich akapitów tekstu *Niech żyją trudności!* wypisz wypowiedzenie, które ma perswazyjny charakter.

.....
.....
.....

Zadanie 3. (0-1 p.)

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Zdanie: A szkoda, ponieważ trudności, które z zapalem eliminujemy z życia, bywają bardzo praktyczne ma postać A/B, ponieważ jest nastawione na C/D.

A. faktu	C. zaprezentowanie poglądów autora
B. opinii	D. przekazanie rzeczowej informacji

Zadanie 4. (0-2 p.)

Czy trudności życiowe mogą mieć pozytywny wpływ na ludzkie życie? Zajmij stanowisko i sformułuj dwa argumenty na jego potwierdzenie. W uzasadnieniu przywołaj sytuacje z lektur zaproponowanych na II stopień konkursu przedmiotowego.

Stanowisko:

.....
.....

Argument 1:

.....
.....
.....

Argument 2:

.....
.....
.....

Zadania od 5. do 8. dotyczą wiersza Henryka Zbierzchowskiego *W lesie życia*.

Henryk Zbierzchowski

W LESIE ŻYCIA

Wiem, że minęło dawno moje rano,
Że dzień mój zbliża się już do zachodu,
Więc gdy ktoś pnie się, tak jak ja za młodu,
Uczuвам w sercu radość niekłamana.

I jak ogrodnik bluszcz podpiera młody,
Chciałbym podeprzeć go w tym górnym pędzie
I zawsze wierzę, że z niego coś będzie,
Jeśli nie braknie mu słońca i wody.

Ten nawet, który jest przy drogi końcu,
Gdzie tkwi drogowskaz jeden: bezpowrotność,
Mniej swego życia odczuwa samotność,
Gdy się ogrzeje przy młodości słońcu.

Jakże cudowny jest ten pęd powrotny.
Który nam wiecznie nowe formy niesie?
I dąb stuletni w młodym szumnym lesie
Czuje się młodszy i nie tak samotny.

Henryk Zbierzchowski, *W lesie życia*, w: *Ogród życia*, [online], poezja.org., [dostęp 10 października 2024r.]

Zadanie 5. (0-1 p.)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Osoba mówiąca w wierszu ujawnia się we fragmencie:

A.	<i>Wiem, że minęło dawno moje rano, / że dzień mój zbliża się już do zachodu ...</i>	po to, by	1.	odzwierciedlić pozytywne emocje związane z przemijaniem.
			2.	zaprezentować sytuację człowieka starego.
B.	<i>Ten nawet, który jest przy drogi końcu [...] / mniej swego życia odczuwa samotność ...</i>		3.	pokazać refleksyjne nastawienie do własnego życia.

Zadanie 6. (0-1 p.)

Oceń poprawność poniższych stwierdzeń odnoszących się do wiersza Henryka Zbierzchowskiego.

1.	Tekst został podzielony na strofy.
2.	Utwór jest przykładem wiersza wolnego.
3.	W ostatniej zwrotce wiersza występuje porównanie.
4.	W każdej zwrotce wiersza występują rymy okalające.

Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Tylko zdanie 4. jest prawdziwe.
- B. Tylko zdanie 2. zawiera prawdziwą informację.
- C. Zdania 1. i 3. zawierają prawdziwe informacje, a 2. i 4. są fałszywe.
- D. Zdania 1. i 4. zawierają prawdziwe informacje, a 2. i 3. są fałszywe.

Zadanie 7. (0-2 p.)

Dokończ poniższe zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

7.1. Sformułowanie zawarte w ostatniej zwrotce wiersza odnoszące się do młodych:

w [...] szumnym lesie to jednocześnie

- A. epitet i apostrofa.
- B. epitet i animizacja.
- C. epitet i porównanie.
- D. epitet i onomatopeja.

7.2. Funkcją tych środków poetyckiego wyrazu jest podkreślenie cech młodego pokolenia związanych z

- E. melancholią i zadumą.
- F. dynamiką i rozmachem.
- G. spokojem i marzycielstwem.
- H. okrucieństwem i hałaśliwością.

Zadanie 8. (0-2 p.)

Zaznacz znakiem „x” wszystkie zakończenia poniższego zdania tak, by były zgodne z treścią wiersza *W lesie życia*.

Osoba mówiąca w wierszu

- A. dąży do zmiany swojego życia.
- B. jest smutna z powodu upływu czasu.
- C. jest dojrzałym człowiekiem, który akceptuje swój los.
- D. odczuwa radość, gdy młodzi ludzie dążą do swoich celów.
- E. wyznaje, że czuje się mniej samotna w obecności młodych.
- F. zazdrości młodym osobom ich nieograniczonych możliwości.

Zadania od 9. do 13. dotyczą powieści Roksany Jędrzejewskiej – Wróbel *Stan splątania*.

Zadanie 9. (0-2 p.)

Przyporządkuj zapisane poniżej atrybuty do poszczególnych bohaterów książki *Stan splątania*. Wpisz numery atrybutów do tabeli.

1. balkonik 2. kapelusz 3. kaptur 4. książka 5. słuchawki 6. uśmiech.

Imię bohatera	Numer atrybutu właściwego dla bohatera
Elodia	
Lena	
Maria	
Bertram	
Miłosz	
Jarmina	

Zadanie 10. (0-3 p.)

Na podstawie znajomości książki *Stan splątania*, wyjaśnij, czym jest daruma. Przywołaj dwie sytuacje, w jakich daruma pojawia się w utworze.

Daruma to

Sytuacja1.:

.....

.....
Sytuacja 2.:
.....
.....

Zadanie 11. (0-3 p.)

11.1.

Odwołując się do znajomości lektury *Stan splątania*, zaznacz PRAWDA, jeśli twierdzenie jest prawdziwe lub FAŁSZ, jeśli jest niezgodne z treścią książki.

1.	Bohaterowie powieści mieszkają w centrum miasta.	Prawda	Falsz
2.	Lena, Maria i Miłosz są uczniami jednej klasy.	Prawda	Falsz
3.	Lena i Maria przyjaźnią się od dzieciństwa.	Prawda	Falsz
4.	Miłosz uczy się gry na wiolonczeli w szkole muzycznej.	Prawda	Falsz
5.	Maria za wszelką cenę pragnie zadowolić rodziców.	Prawda	Falsz
6.	Lena jest nieufna wobec swojego otoczenia.	Prawda	Falsz
7.	Miłosz nie pamięta ojca zmarłego przed laty.	Prawda	Falsz
8.	Ojczym Miłosza stawia mu wysokie wymagania.	Prawda	Falsz

11.2.

Wyjaśnij, dlaczego uczestnictwo w wolontariacie z przykrego obowiązku stało się ważnym elementem życia nastolatków z Lawendowego Wzgórza.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 12. (0-2 p.)

Wolontariusze mieszkają na Lawendowym Wzgórzu, a ich podopieczni w Zacisznej Przystani. Wskaż jedno podobieństwo i jedną różnicę, jakie dostrzegasz między tymi miejscami.

Podobieństwo:

.....
.....
.....

Różnica:

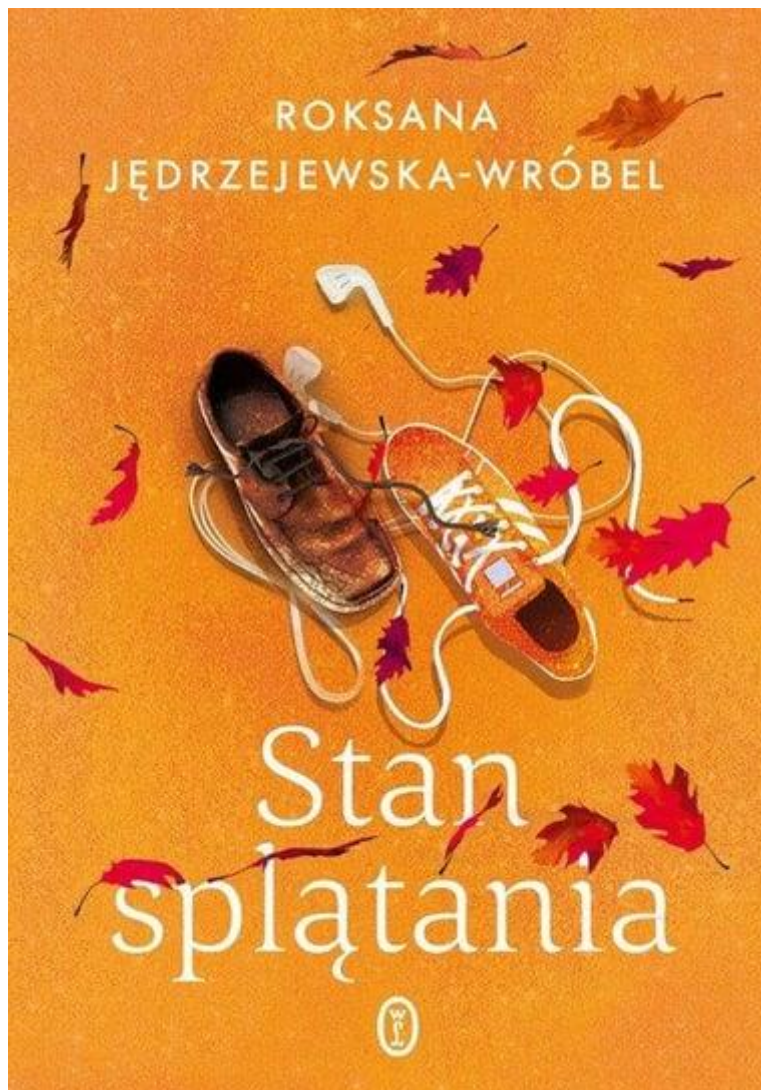
.....
.....
.....

Zadanie 13. (0-3 p.)

13.1. Odnosząc się do znajomości lektury, wyjaśnij znaczenie tytułu *Stan splątania*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

13.2. Obejrzyj ilustrację przedstawiającą okładkę książki *Stan splątania*. Wybierz dwa elementy graficzne zaprezentowane na ilustracji i wyjaśnij ich związek z treścią powieści Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel.

Element 1.

.....

Uzasadnienie:

.....

Element 2.

.....

Uzasadnienie:

.....

Zadanie 14. (0-2 p.)

Mały Książę po każdym spotkaniu z dorosłymi – mieszkańcami odwiedzanych planet – wygłasza opinię: *Dorośli są bardzo śmieszni i dziwni. Czy takie zdanie o dorosłych pasuje do bohaterów książki *Stan splątania*? W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołaj się do znajomości *Małego Księcia* i powieści Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0-2 p.)

Utwór *Stan splątania* poprzedza motto zaczerpnięte z filmu *Stowarzyszenie Umarłych Poetów*.

15.1. Napisz, w jakiej sytuacji w filmie wypowiedane są słowa:

Do lasu idę, bo przytomnie pragnę żyć.

Smakować życia sok

wysysać z kości szpik.

Co nie jest życiem, wykorzeniam,

by kiedyś martwym, nie umierać.

.....

.....

.....

.....

.....

15.2. Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń dotyczących związku powieści *Stan splątania* z filmem *Stowarzyszenie Umarłych Poetów*. Zaznacz PRAWDA, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe lub FAŁSZ, jeśli stwierdzenie jest fałszywe.

1.	Nastolatków z powieści <i>Stan splątania</i> i uczniów Akademii Weltona łączy poczucie niedopasowania i bezradności wynikające ze świadomości niezrozumienia przez dorosłych.	Prawda	Falsz
2.	Staruszkowie z Zacisznej Przystani i profesor Keating pomagają młodym bohaterom zrozumieć, co w życiu jest ważne.	Prawda	Falsz
3.	Słowa wypowiedane w filmie będące mottem powieści <i>Stan splątania</i> są ilustracją postawy wolontariuszy z lektury, którzy pod wpływem wizyt w Zacisznej Przystani zaczynają rozumieć, czym są bliskie więzi i prawdziwe relacje międzyludzkie.	Prawda	Falsz

Zadanie 16. (0-2 p.)

16.1. Przeczytaj uważnie definicję wyrazu *nonkonformista*, a następnie rozważ, czy Johna Keatinga można nazwać nonkonformistą. Sformułuj stanowisko i zilustruj je przykładem sytuacji pochodzącej z filmu.

nonkonformista

1. «człowiek sprzeciwiający się bezkrytycznemu uleganiu normom i opiniom obowiązującym w danym środowisku»

Wielki słownik języka polskiego PAN, online: wsjp.pl; dostęp: 12.10.2024.

Stanowisko:

.....

Przykład sytuacji z filmu:

.....

16.2. Czy któregoś z bohaterów powieści *Stan splątania* można nazwać nonkonformistą? Uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do definicji wyrazu *nonkonformista* oraz do znajomości książki.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0-2 p.)

Popraw błędy językowe w podanych poniżej zdaniach.

Mały Księżę przez lisa zrozumiał, czym jest przyjaźń.

.....

Jasnowłosy chłopiec z niewielkiej planety cofnął się do tyłu na widok żmii.

.....

Zadanie 18. (0-2 p.)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz Prawda, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo Fałsz – jeśli jest fałszywe.

W wypowiedzeniu: <i>Lekcje Keatinga uczyły chłopców samodzielnego myślenia</i> występują dwa dopełnienia.	Prawda	Falsz
Wypowiedzenie: <i>Wyprawa uczniów Akademii Weltona została przygotowana bardzo starannie</i> zawiera jedną przydawkę.	Prawda	Falsz
W wypowiedzeniu: <i>Ostatecznie ogłoszono temat przedstawienia</i> podmiotem jest wyraz <i>temat</i> .	Prawda	Falsz

Zadanie 19. (0-3 p.)

Z podanego wypowiedzenia wybierz wyrazy pełniące wskazane w tabeli funkcje. Wpisz je w wyznaczone miejsca i określ, jaką częścią mowy zostały wyrażone.

Jarmina okrywa się ciasniej tą zwisającą koldrą.

Funkcja w zdaniu	Wyraz	Część mowy
przydawka		
dopełnienie		
okolicznik		

Zadanie 20. (0-2 p.)

W poniżej przytoczonym fragmencie lektury *Mały Książę* pominięto przecinki. Uzupełnij tekst, wstawiając je w odpowiednie miejsca.

Obawiam się że ci którzy nie znają naszej planety będą mieli o niej fałszywe zdanie. Ludzie zajmują na Ziemi bardzo mało miejsca. Gdyby dwa miliardy mieszkańców Ziemi stanęło razem to zmieściliby się z łatwością na publicznym placu o dwudziestu milach długości i dwudziestu milach szerokości. Dorośli wam nie uwierzą. Oni wyobrażają sobie że zajmują dużo miejsca. Wydaje się im że są tak wielcy jak baobaby. Więc poradzcie im aby zrobili obliczenia. Kochają się w cyfrach to im się spodoba.

A.de Saint-Exupery, *Mały Książę*, przeł. Jan Szwykowski, KAW, Białystok, 1991, s. 34

Zadanie 21. (0-3 p.)

Napisz dedykację, którą zamieścisz w książce *Mały Książę* ofiarowanej bliskiej osobie. W dedykacji wyjaśnij przyczynę wyboru właśnie tej lektury.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....

Zadanie 22. (0-18 p.)

Nie bójmy się więc trudności, bo ich pokonywanie przynosi wiele pozytywnych efektów.
Napisz przemówienie skierowane do rówieśników, w którym przekonasz ich do podejmowania wysiłku i niepoddawania się w trudnych sytuacjach oraz wskażesz pozytywne skutki takiego postępowania. W argumentacji wykorzystaj własne doświadczenia oraz przykłady z dwóch dowolnie wybranych utworów zaproponowanych na drugi stopień konkursu. Zastosuj w pracy środki językowe charakterystyczne dla przemówienia.

Twoja wypowiedź powinna liczyć co najmniej 200 słów.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

